

Handläggare

Lina Salomonsson

Klimat- och energistrateg

Kommunledningsförvaltningen

Nytecknande av hållbarhetslöfte i regionalt ”åtgärdsprogram för vatten 2025–2029”

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att:

1. anta hållbarhetslöften inom regionalt *”Åtgärdsprogram för vatten 2025–2029”* på en övergripande åtgärdsnivå och Enköpings kommun antar åtgärderna 1–5 och 7–9,
2. delegera till kommunstyrelsens ordförande, Peter Book (M) att bestämma vem som ska underteckna i punkt 1 angivna löften med Länsstyrelsen i Uppsala län.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Länsstyrelsen i Uppsala län har ett regeringsuppdrag som består i att vägleda och samordna länets arbete med de nationella miljömålen. Uppdraget omfattar att upprätta och genomföra regionala åtgärdsprogram för att öka takten i genomförandet av åtgärder som bidrar till att länets miljötillstånd förbättras och att miljömålen nås.

Länsstyrelsen har i samråd med Uppsala läns miljö- och klimatråd valt att genomföra uppdraget genom att ta fram fyra regionala åtgärdsprogram under begreppet *Färdplan för ett hållbart län*. Programmets temaområden är:

- Minskad klimatpåverkan
- Ekosystem och biologisk mångfald
- Vatten
- Samhällsutveckling

Offentliga verksamheter och privata aktörer ges möjlighet att teckna hållbarhetslöfte inom de fyra områdena. När kommunen antar hållbarhetslöfte förbinder sig kommunen att genomföra ett antal åtgärder och valda aktiviteter som kommunen väljer utifrån föreslaget åtgärdsprogram. Kommunen ansvarar för finansieringen av löftet. För Enköpings del föreslås åtgärdsarbetet integreras med respektive nämnds arbete med långsiktig plan eller årsplan. Enköpings kommun tecknade hållbarhetslöfte för vatten 2021.

Det regionala åtgärdsprogrammet för vatten syftar till att öka takten i genomförandet av åtgärder som bidrar till hållbar vattenanvändning och minskad påverkan på länets havs- och sötvatten. Det övergripande målet är att uppnå miljömålen med koppling till vatten.

Länsstyrelsen tog fram regionalt åtgärdsprogrammet för vatten för första gången 2021 och har nu reviderat programmet inför en andra programperiod. Underlag som använts vid framtagande av åtgärdsprogrammet är befintliga regionala och nationella program, såsom vattenförsörjningsplanen, vattenförvaltningens- eller havsmiljöförvaltningens åtgärdsprogram.

Åtgärdsprogrammet för vatten 2025–2029 innehåller fyra fokusområden, tio valbara åtgärder med tillhörande förslag på aktiviteter:

FOKUSOMRÅDE BÄTTRE VATTENHUSHÅLLNING

- Åtgärd 1. Effektivisera och återanvändningen av vatten.
- Åtgärd 2. Öka kunskap och information med koppling till vattenanvändning.
- Åtgärd 3. Öka vattenhushållning i landskapet.

FOKUSOMRÅDE SÄKERT DRICKSVATTEN

- Åtgärd 4. Förstärka skyddet av länets vattenskyddsområden.

FOKUSOMRÅDE MINSKAD NÄRINGSBELASTNING

- Åtgärd 5. Implementera och följa upp åtgärder för att minska näringsläckage från jordbruk och hästhållning.
- Åtgärd 6. Implementera och följa upp åtgärder för att minska internbelastningen.

- Åtgärd 7. Åtgärdssamordning och stöd i åtgärdsgenomförande.
FOKUSOMRÅDE MINSKAD BELASTNING FRÅN PERSISTENTA ÄMNEN
- Åtgärd 8. Minska spridning av läkemedel och persistenta ämnen via avloppsvatten.
- Åtgärd 9. Minska spridning av miljögifter och mikroplaster från förorenade områden och dagvatten.
- Åtgärd 10. Öka kunskap om persistenta, antibiotikaresistent och bioackumulerande ämnen.

Löftet följs upp årligen med start 2026 och kommunen rapporterar in till länsstyrelsen hur arbetet går med löftet.

Ärendets beredning

Framtagandet av förslag till hållbarhetslöftevatten samordnas av avdelningen för ledningsstöd inom kommunledningsförvaltningen, och har främst skett i samarbete med miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen och tekniska förvaltningen. Majoriteten av åtgärderna ligger inom ramen för miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen samt tekniska förvaltningens ansvarsområden. Även utbildningsförvaltningen och upplevelseförvaltningen berörs av löftet.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

Kommunledningsförvaltningen ser hållbarhetslöften som ett bra verktyg för att förverkliga den politiska ambitionen i kommunfullmäktiges långsiktiga plan med fokus på ekologisk hållbarhet och för att driva på arbetet framåt. Flera olika aktörer erbjuds att teckna löftet, och därigenom kan vattenarbetet förstärkas i länet. Utifrån kommunens prioriteringar kring vattenarbetet samt med ovanstående nämnda delar gör kommunledningsförvaltningen, i dialog med miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen och tekniska förvaltningen, bedömningen att kommunen bör nyteckna hållbarhetslöftet för vatten.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunen som geografiskt område

Förbättrad vattenkvalitet stödjer biologisk mångfald och ekosystemhälsa, vilket har långsiktiga ekonomiska fördelar för hela kommunen. Ekosystemtjänster kan bidra till hållbar ekonomisk utveckling.

Förbättrad vattenkvalitet kan leda till förbättrad jordbruksproduktion och andra naturresursbaserade näringar. Renare vatten kan öka turism och rekreationsbaserade ekonomiska aktiviteter, generera inkomster för lokala företag och skapa arbetstillfällen. Förbättrad vattenkvalitet kan också göra området mer attraktivt för investeringar och boende.

Enköpings kommun

Åtgärderna inom löftet ska rymmas inom ram och möjliga externa medel att söka. Kommunens arbete med vattenkvaliteten bygger till stor del på frivilliga åtaganden hos privata markägare. Kommunen är beroende av statliga medel i form av LOVA och LONA-anslag för att kunna bedriva sitt arbete. Mycket tyder på att anslagen kommer att fasas ut inom ett par år vilket innebär att kommunen behöver säkra annan finansiering.

Hållbar vattenanvändning kan minska föroreningar och behovet av omfattande vattenrening. Detta kan leda till lägre kostnader för vattenbehandling och reningsanläggningar.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Enköpings kommun berörs av 9 stycken avrinningsområden och totalt 41 st vattenförekomster (8 sjöar, 28 vattendrag och 5 grundvatten). Av ytvatten (vattendrag/sjöar) är det endast en av vattenförekomsterna som uppnår god ekologisk status och ingen av vattenförekomsterna når upp till god kemisk status. Anledningen till att de flesta vattenmiljöerna inte når uppsatta kvalitetskravet beror på miljöproblemen som övergödning, miljögifter och fysiska förändringar. Påverkanskällor är utsläpp från urbana miljöer, jordbruk, enskilda avlopp, förorenat dagvatten som avrinner till vattenförekomster.

De åtgärder som Enköpings kommun arbetar med syftar till att motverka miljöproblem och uppnå god ekologisk status. Utan åtgärderna blir måluppfyllelsen sämre och miljön i vattenförekomsterna drabbas negativt.

En förbättrad vattenkvalitet stödjer biologisk mångfald och ekosystemhälsa. Löftet syftar också till att uppnå hållbar vattenanvändning och bidrar till resurshushållning. Renare vatten i sjöar och vattendrag minskar risken för vattenburna sjukdomar och förbättrar den allmänna hälsan hos invånare som använder dessa vattenkällor för rekreation och, i vissa fall, dricksvatten.

Förbättrad vattenkvalitet gör sjöar och vattendrag mer attraktiva för fritidsaktiviteter och ökar invånarnas livskvalitet och främja en aktiv livsstil. Gemensamma insatser för att förbättra vattenkvaliteten kan stärka gemenskapen och skapa en känsla av samhörighet bland invånarna. Lokala initiativ och projekt kan engagera olika delar av samhället och främja samarbete.

Förbättrad vattenkvalitet kan öka medvetenheten om miljöfrågor bland invånarna. Detta kan leda till att fler engagerar sig i miljövård och hållbara metoder.

Beslutsunderlag

Följande handlingar har legat till grund för beslutet:

- Tjänsteskrivelse, 2025-09-11
- Hållbarhetslöfte, Färdplan för ett hållbart län – åtgärdsprogram för vatten 2025–2029, daterat 2025-06-10
- Inbjudan att teckna hållbarhetslöfte, 2025-06-10
- Information om process om att teckna hållbarhetslöfte, 2025-06-10
- Stöd i processen att teckna hållbarhetslöfte, 2026-06-10, (bildspel)

Ansvariga tjänstepersoner

Tjänsteskrivelsen är fastställd av:

- Daniel Jansson-Hammargren, kommundirektör
- Åsa Olsson, kansli- och utredningschef

Sändlista

Beslutet skickas till:

- Länsstyrelsen i Uppsala län, för åtgärd
- Tekniska nämnden, för åtgärd
- Miljö-och byggnadsnämnden, för åtgärd
- Upplevelsenämnden, för åtgärd
- Utbildningsnämnden, för åtgärd